

Nr 434.

Godkänd av första kammaren den 28 april 1946.
Godkänd av andra kammaren den 28 juni 1946.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Island träffad handelsöverenskommelse.

(Utrikesutskottets utlåtande nr 7.)

Till Konungen.

Under återopande av utrikesutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 7, varav ett tryckt exemplar härvid fogas, får riksdagen härmed tillkännagiva, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 310, meddelat av Eders Kungl. Maj:t äskat godkännande av den med propositionen överlämnade, den 18 maj 1946 mellan Sverige och Island träffade handelsöverenskommelsen.

Stockholm den 28 juni 1946.

Med undersätlig vördnad.

Nr 435.

Godkänd av första kammaren den 27 juni 1946.
Godkänd av andra kammaren den 27 juni 1946.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner angående dels nedläggande av driften vid Svenska skifferoljeaktiebolagets oljeutvinningsanläggningar vid Kinne-Kleva m. m., dels ock medgivande för Svenska skifferoljeaktiebolaget att teckna viss borgen.

(Statsutskottets utlåtande nr 215.)

Till Konungen.

I propositionen nr 48 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 1 februari 1946, föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att dels medgiva Svenska skifferoljeaktiebolaget att nedlägga driften vid oljeverket vid Kinne-Kleva, dels ock medgiva bolaget att verkställa de utgifter, som kunna erfordras för nödvändiga stödåtgärder åt den friställda arbetskraften.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 214, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 15 mars 1946, föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att — under förutsättning att driften vid oljeverket vid Kinne-Kleva nedlägges — medgiva Svenska skifferoljeaktiebolaget att på de närmare villkor som Kungl. Maj:t äger bestämma teckna borgen för lån på sammanlagt högst 1 200 000 kronor, som ett tillärnat aktiebolag med ändamål att i industriell drift framställa rostfria matbestick i Kinne-Kleva kan komma att upptaga hos affärsbank.

Flottans skifferoljeverk vid Kinne-Kleva tillkom år 1932 såsom en försöksanläggning för skifferoljedestillation. Samordnandet år 1943 av skifferoljeverket med den av Svenska skifferoljeaktiebolaget bedrivna verksamheten vid Kvarntorp motiverades av behovet av intensivare oljeutvinning från de båda verken under dåvarande importsvårigheter. I samband med beslutet härom uttalade riksdagen, att ett nedläggande av ettdera av de båda skifferoljeverken icke borde ske utan att frågan underställts riksdagens prövning.

Då till följd av ökade importmöjligheter tillgången på flytande bränsle inom landet numera kommit i ett avsevärt gynnsammare läge, synes riksdagen en fortsatt oljeproduktion vid Kinne-Kleva icke vara av sådan angelägenhetsgrad, att det kan anses motiverat att driften därstädes i fortsättningen uppehålls.

Visserligen gäller för skifferoljeverken vid såväl Kvarntorp som Kinne-Kleva, att de gå med förlust. Då emellertid organisationsarbetet för att uppnå en ekonomiskt häkraftig drift icke hunnit avslutas och förutsättningarna för en oljeutvinning torde vara störst i Kvarntorp, synes riksdagen ett nedläggande av Kinne-Klevaverket ligga närmast till hands.

Riksdagen har därför beslutat bifalla Kungl. Maj:ts i propositionen nr 48 framlagda förslag, att anläggningen i fråga avvecklas.

Enligt vad som i ämnet upplysts omfattade oljeverkets personal vid årsskiftet 1945/46 25 tjänstemän och 340 arbetare. Ett sextiotial av arbetarna innehade egna hem. Vid ett nedläggande av driften är det därför enligt riksdagens mening ur social synpunkt betydelsefullt, att verket åtminstone mera fasta personal beredes annan sysselsättning. Det synes därför önskvärt, om annan industriell rörelse därstädes kunde påräknas efter oljetillverkningens inställande. De anordningar, som finnas vidtagna vid Kinne-Kleva torde, såvitt riksdagen kan finna, erbjuda vissa fördelar för industriföretag att där påbörja en ny verksamhet.

I propositionen nr 214 hava olika möjligheter undersökts för att förverkliga en dylik plan. Övervägandena härutinnan hava utmynnat i förslag från Kungl. Maj:ts sida, att staten genom Svenska skifferoljeaktiebolaget skulle teckna borgen åt kommanditbolaget Bröderna Wallins nysilverfabrik i Lidköping, som skulle hava till ändamål att i ett av Kinne-Klevaanläggningens ugns hus tillverka matbestick av rostfritt stål. Vidare har föredragande statsrådet anslutit sig till framlagt projekt om utarrendering av viss del av skifferoljeaktiebolagets mark vid Kinne-Kleva till ett under bildande varande bolag för anläggande av en fabrik för tillverkning av mellanväggsplattor med skifferaska som råmaterial. Härjämte må nämnas, att personalrådet vid Kinne-Klevaverket gjort framställning om att de anställda vid verket måtte få övertaga rörelsen för att driva industriell verksamhet i egen regi.

Kungl. Maj:ts ovanberörda förslag bygger såsom antytts på den förutsättningen, att skifferoljeaktiebolaget även i fortsättningen skulle utöva förvaltningen av Kinne-Klevaverket. Riksdagen vill häremot framhålla, att då verket år 1943 överfördes till skifferoljeaktiebolaget denna åtgärd vidtogs i syfte att

intensifiera oljetillverkningen. Då nu avsikten är att till Kinne-Kleva förlägga annan industriell verksamhet, finner riksdagen mindre ändamålsenligt att denna nya verksamhet göres beroende av skifferoljeaktiebolaget. Därest Kungl. Maj:t icke skulle vara beredd att omedelbart vidtaga ändring härutinnan, synes under en övergångstid nuvarande anordning kunna få bestå.

Det hade givetvis varit önskvärt, därest åtgärder redan nu kunnat vidtagas i syfte att på längre sikt lösa sysselsättningsproblemet för den vid Kinne-Klevaverket anställda personalen. Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget är nämligen i angivna hänseende mindre tillfredsställande, då, såsom statsrådet även framhållit, risk föreligger att ifrågavarande fabrikation av matbestick kan komma att nedläggas redan efter en tidrymd av omkring två år.

Riksdagen har vid sina överväganden i ärendet kommit till den uppfattningen, att frågan om ett mera permanent och ekonomiskt försvarligt utnyttjande av anläggningarna vid Kinne-Kleva bör ytterligare undersökas på grundval av de förslag, som redan föreligga och under utredningens gång kunna framkomma. En dylik utredning bör lämpligen ske under kontakt med personalrådet vid Kinne-Klevaverket. Den föreslagna fabrikationen av matbestick synes i anslutning till Kungl. Maj:ts förslag böra komma till stånd, varvid Kungl. Maj:t må ikläda staten borgensgaranti för lån på sammanlagt högst 1 200 000 kronor, som det nya företaget kan för ifrågavarande ändamål komma att upptaga hos affärsbank.

Även om en ny industri skulle igångsättas vid Kinne-Kleva blir sysselsättningsproblemet därvid icke omedelbart löst vid oljetillverkningens inställande. Under mellantiden böra, såsom statsrådet i propositionen nr 48 förutsatt, nödvändiga stödåtgärder vidtagas åt den friställda arbetskraften. Det må ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga dylika åtgärder. Riksdagen vill framhålla, att det ligger i sakens natur, att den nuvarande personalen vid oljeverket icke utan särskilda skäl skall vägras anställning vid den nya industrien.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels* bemyndigat Kungl. Maj:t att medgiva Svenska skifferoljeaktiebolaget att nedlägga driften vid skifferoljeverket vid Kinne-Kleva, *dels* bemyndigat Kungl. Maj:t att vidtaga nödvändiga stödåtgärder åt den genom skifferoljeverkets nedläggande friställda arbetskraften, *dels ock* medgivit, att staten må på de närmare villkor, som Kungl. Maj:t äger bestämma, iklädas betalningsansvar för lån på sammanlagt högst 1 200 000 kronor, som ett tillärnat aktiebolag med ändamål att i industriell drift framställa rostfria matbestick i Kinne-Kleva kan komma att upptaga hos affärsbank.

Stockholm den 27 juni 1946.

Med undersåtlig vördnad.
